

1923 FEBRUÁR 15.

ERDÉSZETI LAPOK

LXII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

2. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 15-én.

* Előfizetési díj egy évre 600 korona

Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapító tagjai, akik legalább 10.000 K alapítványt tettek, díjmentesen kapják, míg a kisebb alapítványt tett alapító tagok azt az összeget fizetik, mely a készpénzben alapított tőke kamatait 400 K-ra kiegészíti. Rendes tagok a lapot egyelőre 400 K-ban megállapított tag- és pótdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 37—22.)

TOMCSÁNYI GYULA

Olvasóinknak röviden már mult számunkban hírt adtunk arról az újabb veszteségről, amely a magyar erdészetet *Tomcsányi Gyula* halálával érte. Egyik a másik után dül ki nagyjaink közül, akik az egykori Magyarország erdőgazdaságát megalapozták és szorgos munkájukkal továbbfejlesztették, mignem végül is a kérlelhetlen sors attól sem kímélte meg őket, hogy egész életük lelkes munkájának eredményét az országgal együtt rombadólni lássák!

Közülük való volt *Tomcsányi Gyula* is. A külső sikereket nem kereste s így a mai fiatalabb nemzedék talán már nem is tudja kellően méltányolni az ő tetteit; de akinek osztályrészül jutott abból

a szerencséből, hogy az ő céltudatos vezetése alatt vagy pedig vele együtt és mellette működjék, az fájdalmasan emlékszik vissza a régi időre, a magyar erdészetnek arra a fénykorára, amelyben a Boldogultat ott láttuk szakmánk *belső frontján* a zajtalan, de annál serényebb, annál fáradhatatlanabb munkával küzdők legélén!

Életének legszebb sikereit a Garam-völgyének gyönyörű vegyes erdőségeiben aratta, amelyek gazdaságát a kezdetlegesség állapotából az egészséges fejlődés útjára terelte — nehéz viszonyok között, hajnaltól késő éjig terjedő munkával, gondosságát eleven mozgékonyssággal mindenre kiterjesztve, ami a reá bízott nagy állami vagyonnak, de egyuttal munkatársainak is javára szolgált!

Aki velünk együtt azt a nézetet vallja, hogy az erdőgazdaság súlypontja az erdőben magában van, ahol a természet erőinek ügyes felhasználásával jól és sikeresen gazdálkodva sokat, igen sokat lehet és kell tenni szakmánk felvirágozására, az velünk együtt érdeme szerint méltányolja *Tomcsányi Gyula* működését, amelynek javarésze a zsarnócai és besztercebányai kincstári uradalma volt szentelve s akinek megadatott, hogy ott szerzett bőséges tapasztalatait szolgálata végén a kincstári erdők adminisztrációjának élén az összes államerdők javára is érvényesítse. Erdőgazda volt a szó legnemesebb értelmében!

S ime az ő munkában megedzett szívós szervezésen is erőt vett az enyészet s fájdalomtelten kellett ravatalát körülállnunk, kiben sokan a jóakaró, életpályánk kezdetén minket gondosan vezető és oktató főnökünket szerettük, mindnyájan pedig a kiváló szakembert, a nemes emberbarátot tiszteltük!

Ez a szeretet és tisztelet, amely *Kacsanovszky József* h. államtitkárnak a földmívelésügyi minisz-

térium tisztikara és az Országos Erdészeti Egyesület nevében mondott bucsuszávaiban oly ékes kifejezést nyert, túléli a Boldogultat. Emlékezetét a magyar erdészet mindenkoron hálával és kegyelettel fogja megőrizni!

*

Tomcsányi Gyula 1844 november hó 8-án született Ósván, Abauj vármegyében. Középiskolai és akadémiai tanulmányainak elvégzése után 1867. évben mint erdészjelölt lépett a mizslyei közalapítványi erdőgondnokságnál szolgálatba. 1870—74-ig mint m. kir. erdész a gödöllői erdőhivatalnál, 1875-től 1882-ig mint erdész, fogalmazó és később főerdész az ungvári főerdőhivatalnál szolgált s rövid ideig a főerdőhivatalt is vezette. Innen helyeztetett át 1882-ben hivatalfőnöki minőségben a zsarnócai erdőhivatalhoz, hol egy évvel később erdőmester lett, majd később a főerdőmesteri címet és jelleget nyerte. 1891-ben került a besztercebányai erdőigazgatóság élére, 1892-ben erdőtanácsos, majd 1895-ben erdőigazgató lett. 1896-ban a III. oszt. vaskoronarenddel tüntette ki őfelsége. 1905-ben a földmivelésügyi minisztériumban az állami erdők ügyeit intéző főosztály vezetője, 1906-ban miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel lett kitüntetve és 1907-ben valóságos miniszteri tanácsossá neveztetett ki. Ily minőségben vezette a kinestári erdők ügyeit 1911 június hó végéig, amikor 44 évi közszolgálat után nyugalomba vonult. A király ebből az alkalmából a Lipót-renddel tüntette ki.

Működésének javarésze, közel negyedszázad, a Garamvölgy erdőgazdaságának volt szentelve. Zsarnócán, ezen a szerény, de kedves helyén a Felvidéknek a bányászattal való kapcsolat idején gyarló állapotba jutott uradalom gazdaságának emelésére fordította pihenést nem ismerő tevékenységét. Amidőn hivatalát átvette, az u. n. rezervált erdőket a kincstár a bányavárosokkal közösen birta. Selmecbánya, Körmöcbánya, Ujbánya és Bakabánya városokkal az erdők elkülönítése ügyében egyezséget kötött, amivel a kincstár birtokában maradó erdők rendszeres gazdálkodásának első feltételét szerezte meg, amelyet a birtoktörzskönyv felfektetése,

az állandó kincstári munkások ügyeinek rendezése, az anyagszámadások reformálása és a szolgálati szabályzat összeállítása követett. Ez utóbbival, melyet később a besztercebányai kerületre vonatkozó újabb szabályzat követett, szilárd alapot nyújtott tisztviselőinek a nyugodt működésre. A szolgálati utasítások ezen fáradságos összeállításánál és rendszerbefoglalásánál kiválóan érvényesült a szolgálat legkisebb részletére is kiterjedő alapos tudása, adminisztrálóképessége és gyakorlati érzéke.

Szakbeli törekvései egyfelől az erdei termékek értékesítési viszonyainak javítására, másfelől az erdőművelési viszonyok gyökeres megváltoztatására irányultak. A tölgyből, bükkből és jegenyefenyőből álló erdőkben a fokozatos felújító vágásmód meghonosítása és fejlesztése, a csemete-nevelésnek magas fokra emelése és az első fűtött magpergető létesítése, végül az alátélepitésnek ugy fanemesére, mint talajjavítás céljából való alkalmazása, ezek Tomcsányi Gyula idevágó működésének főbb mozzanatai, melyekkel hivatali kerületét messze túlhaladó körben gyakorolt fejlesztő befolyást erdőgazdaságunkra.

Tevékenységének a besztercebányai kerületben még tágabb tér nyílt. A tiszta lucfenyvesek kivételével itt is meghonosította a természetes felújítást, a jegenyefenyőcsemeték nevelését, a havasi fenyő tenyésztését s itt is létesített magpergetőt (Mihálytelek). Számos erdőművelési és az erdőhasználat körébe tartozó kísérletet kezdeményezett.

Már 1894-ben javaslatot tett a fának házilagos kitermelésére s nem rajta mulott, hogy ezt a rendszert általánosan csak ottani szolgálatának utolsó éveiben fejleszthette ki nagyobb mértékben. Ő indította meg ott a rendszeres gyéritéseket.

Tisztviselőiről mindig atyailag gondoskodott. Felismerte, hogy az elszigetelten lakó erdőtisztre mily áldás az egészséges, eléggé tágas lakás s ezen a téren új erdőtiszti és erdőőri lakok építésével és a régiak átalakításával sok jót tett. Ritka jóakarattal fáradozott azon, hogy a tisztikar fiatal tagjai ismereteiket és tapasztalataikat folyton gyarapítsák.

Előszeretettel foglalkozott itt is a kincstári munkástelepek ügyeivel s a fiskális szempont mellett mindig szociális mérlegelések voltak intézkedéseinek rugói. Ide tartozik több élelmiszerraktár (konzum) felállítása, az erdészeti munkáspénztárak különválasztása a bányászatiaktól, a munkások állattenyésztésének fejlesztése, kapcsolatban az okszerű havasgazdálkodással, a teleprendezés és szolgálommegváltás előkészítése.

Mindemellett Tomcsányi Gyula ráért az irodalmi tevékenységre is. Önálló műve a már említett szolgálati utasításokon kívül „A garammenti kincstári erdőkben alkalmazott szállítási rendszer ismertetése“, amely 1895-ben, az OEE ot-tani közgyűlése alkalmából jelent meg. Ez a munka az ősrégi vizi szállítás beható leírásán kívül a garamvölgyi erdők történetét is tartalmazza, összeállítva a több évszázados kameralis irattár bő adatforrásai alapján, melyeket *Tomcsányi* kiváló előszeretettel kutatott fel.

Régebben az *Erdészeti Lapok*ban is találkozunk írói működésével. 1885-ben a *zsarnócai kincstári munkások szolgálati viszonyairól ír*, 1887-ben „*Kísérletek a Hacker-féle átsikolázógéppel*“, továbbá „*A zsarnócai fenyőmagpergetés eredményei*“ és „*Az alátelepítésről*“ szóló cikkei jelentek meg.

Ha végül megemlítjük, hogy *Tomcsányi* Gyula mint az Országos Erdészeti Egyesület választmányának és az erdészeti államvizsga-bizottságának tagja is buzgón közreműködött a hazai erdészet ügyén, amelynek társadalmi téren is mindig méltó képviselője volt, akkor nagy vonásokban képét adtuk széleskörű és sok tekintetben uttörő munkásságának.

Aldott legyen emlékezete!
